

благодарећи совјетским тенковима, ослобођен од фашизма један део европских земаља које су се угледале на Совјетски Савез и под његовим утицајем постале социјалистичке државе. Те прве социјалистичке државе доносе и своје уставе, инспирисане совјетском државношћу и њеним уставима, пре свега Стаљиновом Уставу од 1936. који је био и остао узор и модел по коме су писани устави тих новонастајућих социјалистичких држава или, прецизније, држава тзв. народне демократије. Од тих устава народне демократије је био карактеристичан Устав ФНРЈ од 1946., Устав Албаније од 1946, Бугарске (1947), Румуније (1948), Чехословачке (1948), Демократске Републике Немачке (1949) и Пољске (1952). У даљој, другој етапи свог уставног развитка неке од ових земаља се делимичним уставним променама прилагођавају новонасталим друштвеним променама (као Пољска или Мађарска), док друге доносе нове уставе који проглашавају социјалистичко уређење државе. Ову другу етапу социјалистичке уставности трасирају устави Чехословачке од 1960. Румуније од 1965. ДР Немачке од 1968. и Бугарске од 1971. Поред европских социјалистичких устава и уставности, социјалистички покрет се ширио и ван Европе и довео до појаве социјалистичких држава и устава широм света. Тако су постале социјалистичке државе и донеле своје уставе Демократска Република Вијетнам (1946), Корејска Народна Демократска Република (1948), Народна Република Кина (1954), Куба (1959), Монголија (1960), Алжир (1963).

а) Совјетски социјалистички устави

По значају, као први се истичу совјетски устави који су трасирали пут развоја прве социјалистичке државе у свету.

Устав Руске Социјалистичке федеративне Совјетске Републике од 1918. То је био први социјалистички устав у свету, донет после Октобарске револуције, и њиме је успостављена и учвршћена бољшевичка власт и постављени темељи нове социјалистичке државе. Устав РСФСР од 1918. проглашава совјетску власт радног народа и сељаштва и она се врши преко совјета. Врховни орган власти у РСФСР је Сверуски конгрес совјета састављен од највише 200 чланова, представника градских совјета и сазива се најмање два пута годишње. Ови представници се бирају по принципу један депутат на 25.000 бирача и представника губернијских конгреса совјета према норми један депутат на 125.000 становника. Сверуски конгрес совјета бира Сверуски централни извршни комитет совјета који му је подређен и